

elskede den danske Konge. Han forklarer det med, at de saa bort fra Kongernes personlige Egenskaber og blot hyldede en Idealskikkelse, som deres egen Fantasi anbragte paa Tronen. Den Forklaring kan vel for Resten gælde det meste af den Kongedyrkelse, der har været i Verden. Elskede Bønderne Kongen, hadede de imidlertid af et godt Hjerte hans Embedsmænd. Disse havde jo blandt andet den Opgave at opkræve Skatter, som Bønderne aldrig var glade for at betale, selvom deres Uvilje ikke altid fik et saa stærkt Udtryk som i den saakaldte Stridekrig i Anledning af Ekstraskatten. Overfor det lutherske Præsteskab stod de fra tidlig Tid i Opposition, og omkring 1800 udbrod det store Oprør mod Præsternes aandelige Formynderskab, som Haugianismen var. Angaaende Hans Nielsen Hauge fremhæver Prof. Koht, at han ikke blot kaldte sine Standsfæller til bevidst religiøst Liv, men ogsaa til praktisk Fremdrift og Dygtiggørelse. Hans Lærlinge kom til at spille en meget betydelig Rolle i »Bondepolitiken«, hvis religiøst prægede Forspil Haugianismen aabenbart er.

Om den haugeske Kristendom bruger Prof. Koht det Udtryk, at den blev »en levende Aandsmagt i Folkesjælen«, og han fremhæver til allersidst i sin Bog Bøndernes Retsfølelse som en Forudsætning for Bonderejsningen. Skulde man dog saa ikke kunne sige, at Aandsmagter har været med til at bære denne frem?

Hans Jensen.

Sveriges historia till våra dagar svarer efter Udgivelsen af Bind XIV bogstavelig til sin Titel, ført op til Aaret 1925. Det har ikke været nogen let Opgave, Dr. Karl Hildebrand har paataget sig med Behandlingen af Gustav V's Regeringstid, og forsaavidt Formaålet har været at bearbejde det uhyre omfattende Kildestof til en overskuelig Fremstilling, er det ikke helt lykkedes. Der vil altid kunne gøres Indvendinger mod det Udvalg af Stoffet, som nødvendigvis maa gøres, men her er den første Indvending snarest, at Udvalget ikke har været begrænset nok. Hvad der er vundet i Oplysningernes Mængde, er tabt i Overskuelighed; man har ofte mere Indtrykket af at læse i en statistisk Aarbog end i en historisk Fremstilling. Men det er et Kæmpearbejde, der er nedlagt i Bogen, og som Haandbog har den den Fortjeneste, at man ikke skal søge sine Oplysninger forgæves — der er næppe nogen af Krigstidens Kommissioner, som er forblevet uomtalt paa de 314 Sider, Behandlingen af de fire Krigsaar spænder over.

Omtrent samtidig er Bind II af samme store Værk udkommet med Professor Sven Tunbergs Behandling af Tiden 1060—1389. Her er Forholdet omvendt: et meget tyndt Kildemateriale, der ofte er behandlet før, og nogen Omvurdering af dette Materiale er paa væsentlige Punkter ikke forsøgt. Endnu mangler Bind III, VI og VII af Sveriges Historie.

Peder Hansen.

Erik Brate: *Svenska runristare* (Kgl. Vitterhets Akademiens Handl. 33:3. Stockh. 1925) vil give en Redegørelse for de svenske Runestene ud fra det Synspunkt, hvem der har ristet dem. Udgangspunktet er da naturligt de Stene, der indeholder Risternavne; de øvrige søges saa vidt muligt ordnet og eventuelt henført til kendte Ristere, og de paaviste Grupperes Tidsforhold søges bestemt. Arbejdet er i sin første Form udført i 1904, paa et Tidspunkt, da dette Studiefelt var ret udyrket. Siden da har imidlertid navnlig Professor Otto von Friesen foretaget omfattende Undersøgelser paa dette Omraade for de upplandske Stenes Vedkommende. Lektor Brate fik før sin Død omarbejdet sit Arbejde og gjort det færdigt til Trykken. Dets Betydning ligger i den samlede Behandling, hvorved det danner en nyttig Oversigt. Alfabetiske Registre over Ristere og behandlede Stene savnes.

Johs. Brøndum-Nielsen.

Paa den internationale Historikercongres i London 1913 fremsattes Tanken om ved Fællesarbejde at skabe en ny stor Ordbog over Middelalderens Latin, en ny »Du Cange«, dog ikke efter ganske samme Plan som det gamle »Glossarium mediæ et infimæ latinitatis«, ikke et antikvarisk Reallexikon, men et sprogvidenskabeligt Hjælpemiddel. I 1920 kom Arbejdet i Gang. Det ledes af en Komité, der hører under Union international des académies. Komitéen har, da Stoffet var overvældende stort, draget Grænserne saaledes, at alene Sprogmindesmærker fra Perioden c. 450—1000 kommer under Behandling. Som en Forberedelse og som Bindeled mellem Arbejderne udgiver den »Archivum latinitatis mediæ ævi«, der ogsaa bærer Navnet »Bulletin du Cange«. Foretagendet er iøvrigt begyndt under uheldige Auspicier, idet Tyskerne ikke er med; det er et ensidigt Entente-Arbejde.

Den ny »Du Cange« skal kun omfatte Merovinger- og Carolingertiden og saaledes danne Basis for andre lexicalske Værker, der tager Sigte paa de følgende Aarhundreder; hvert Land, hver Landegruppe skal gøre sit Arbejde fra det 11. Aarhundrede til Middelalderens Slutning. I England, hvor Vinogradoff var den